

fra 19 af Kirkekommissionens 23 Medlemmer, som gaar ud paa at indføre borgerlig Vielse som tvungen Form for Ægtefæls Indgaaelse mellem fraskilte, samt endvidere i § 3 bestemmer, at „naar Mand og Kvinde i Folkekirken ville indtræde i Ægtefæls med hinanden, men enten begge eller en af dem bitterlig vedblivende føre et forargeligt Levned eller bitterlig fornægter Folkekirken Tro, saa der er Hjemmel for at holde en af dem eller dem begge tilbage fra Nadveren, om de begære den, er deres Ægtefæls alene at stifte paa den i § 2 angivne Maade“, det vil sige ved borgerligt Ægtefæls. . . . Seg beder undskyldte, at jeg tog fejl før; mellem fraskilte — d. v. s. Lovforslagets § 1 — var det ikke tvungen borgerlig Vielse; der havde en Præst Lov til at vie dem, hvis han vilde, men hvis han vægrede sig, og hvis heller ingen anden Præst var villig til at vie dem, kunde de lade sig borgerlig vie; men i det andet Tilfælde, hvor det var „forargeligt Levned“ eller „Fornægtelse af Folkekirken Tro“, der var i Vejen, skulde deres Ægtefæls stiftes ved borgerlig Vielse. Hertil — altsaa til denne lille Udvidelse af Loven af 13de April 1851 og med denne Frihed for Præsterne, som var hjemlet i § 1 og til Vels ogsaa i § 3 — sluttede sig altsaa det langt overvejende Flertal i Kirkekommissionen; og af de tre, som vare imod det, var i alt Fald den ene, det nuværende højesterede Medlem for Viborg (Klein) ingenlunde stemt imod borgerligt Ægtefæls. Det fremgaar af Forhandlingerne, at han netop var den, som havde frettet et andet Forslag, der findes i Kirkekommissionens Betænkning, og som i Realiteten fandt Tilslutning fra 8 af Kirkekommissionens Medlemmer. Det gik ud paa, at Ægtefæls for Fremtiden „bliver at stifte ved en borgerlig Handling“, altsaa tvungen borgerlig Vielse. Det var dette Forslag, som laa til Grund for det, som det ærede Medlem for Odense Amts 8de Valgkreds indbragte i 1881—82 med nogle mindre væsentlige Forandringer. Til dette Forslag sluttede sig i Kirkekommissionen — altsaa foruden Forfatteren af det det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds — endvidere det nuværende og ogsaa daværende ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Sofus Høgsbro), Ploug, Termansen, Brandt, Briz, Carlsen og Strøm. Med Hensyn til det andet Punkt i det foreliggende Lovforslag: Præsternes Stilling, skal jeg anføre, at ifølge dette Forslag af Kirkekommissionens Mindretal var enhver af Folkekirken Præster berettiget til kirkelig at indvie et for den borgerlige Ægteskab indgaaet Ægtefæls,

men paa den anden Side var Sognepræsten i det Sogn, hvor Bruden hørte hjemme, forpligtet til at indvie det. Den Gang var man endnu ikke kommen saa vidt som det ærede Medlem for Odense Amts 8de Valgkreds gik i sit derpaa for øvrigt byggede Forslag i 1881, at man stillede Præsten ganske frit med Hensyn til, om han vilde indvie det borgerlige Ægtefæls eller ej, men jeg skal dog anføre, at Forfatteren af dette Forslag — altsaa det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds — under Forhandlingerne i Kirkekommissionen udtrykkelig udtalte, at naar man kom til almindelig borgerlig Vielse, kunde han være med til at give Præsterne denne fri Stilling, denne Frihed til at nægte at forestaa Vielse, men ganske vist, hans Forslag gik ikke ud derpaa. Dette udtalte han særlig under den skarpe Strid, som der var mellem Madvig og Kierkegaard om, hvorvidt Præsterne lige som andre Statsembedsmænd skulde parere Ordre, følge Statens Regler om, hvilke Ægtefæls der maatte indgaa, og hvilke ikke, altsaa være pligtige til at indvie et hvilket som helst Ægtefæls, der ifølge Statens Love kunde indgaa. Denne Betragtning forsvarede af Madvig og støttedes af S. N. Hansen, men bekæmpedes paa det bestigste af Mænd som Kierkegaard, C. S. Brandt og Termansen. Det er jo en Betragtning, som ogsaa har sin store Betydning ved Bedømmelsen af vort Lovforslags § 2 om Præsternes Stilling, og jeg skal derfor blot tillade mig at anføre, at da Madvig opponerede mod denne „Præstevillaarlighed“, som han kaldte det, lod Kierkegaard ham høre, at det, som nogle kaldte Villaarlighed, kalde andre Frihed, og saaledes betragtede han det nu. C. S. Brandt udtaler ligeledes i Kirkekommissionens Forhandlingerne Sp. 395, at „hvad angik den Opfattelse af Præsternes Stilling, som Madvig havde gjort gældende, vilde han sige, at dersom der var Tale om en Organisme, en Maskine til udbortes Brug og om Ting, der alene tilhørte den timelige og haandgribelige Verden, kunde han forstaa denne Regelmæssighed, man lagde saa megen Vægt paa, men naar man kom ind paa Spørgsmaal, som vare Samvittigheds-spørgsmaal, saa var det ham helt uforstaaeligt, at man kunde gøre det gældende. Selv om man stadigt kunde lade sig Mænd, der vilde lade sig bruge som Redskaber til „at betjene“ Folket, saa var han bange for, at man vilde kyle dem bort, som man dog helst maatte bruge til at tjene Folkekirken, dem, som ikke blot onskede at betjene Menneffene, men at tjene Herren efter deres Samvittighed.“ Og endnu stær-